

i el seu ex. seguien els diccs. de Llombart i MGadea. En els seus *T. y M. de la Terra del Xè*, on ens podem fiar que tot sortí del seu magí i la seva ploma, i reflectint sobretot l'ús alcoià i de la seva Vall de Seta, encara usa *sàrrria* en una cobla que ell ha compost, per regalar-nos-en, sota la seva estampa, d'«El Femater»: «Un llaurador de Ruçafa / s'en eixia pel Portal, / en lo rocí baix la manta, / y en la *sàrrria*, del ramal» (o sigui 'amb la seva sàrrria aferrada pel ramal'); però les altres vegades, en mansa prosa, ja se serveix de *sària*: «els granerers de Torrent --- en la estibeta o *sarieta* al còll, unes pòques palmes de margalló dins d'ella ---», i dues vegades ens parla de dones i homes «lletjos com ferrusos» que tenen «una boca com una *sària*» (II, 52; I, 105; II, 42; III, 14).

I és que és un fet conegut que modernament els parlars occidentals tenen tendència a canviar tota *-r̄-* en *-r-*. Les dades i les intermitències que precedeixen prou mostren que es tracta d'un fet en progressió recent, al qual només es resisteix el parlar més conservador. I que això no passi enlloc a les Illes ni en els dos dominis orientals és natural perquè allà és on es manté encara prou vigorosa la síllabació dièrètica pròpia de la nostra prosòdia: *grási ə déy* (diríem amb unes bones quatre síllabes) imitant la gent ben raçada de les nostres comarques (com ens feia observar el mestre Ferran Soldevila, l'any 1920); però els dialectes occidentals en això han anat cedint cada vegada més.

I des del moment que la *r* deixa de ser vocal, la *r̄* va quedant en fi de síllaba, cada cop més enterament implosiva, i per tant s'ha de reduir a *r*. Quasi tothom diu avui *huriól* o *huriól* el nom del poble de Borriol a la PnaCast., i per no quedar-se endarrerat també n'hi ha que diuen *huriána*, tot i tractar-se de la il·lustre ciutat, i si alguns s'hi resisteixen fent sentir formes més conservadores es queden amb *boriól* i *buñána* però ja a pocs sentim *Borriana* i a quasi ningú *Borriol*, per més que aquest nom fou sempre així (no sols l'hi tinc anotat en la *Crònica* de Jaume I, sinó també en docs de 1178, 1224, 1225, 1245, 1393, 1403, S. XVI etc.) i és el mateix nom que el cast. *Burriel*, segurament de BÜRUS, i no diguem ja de *Borriana*.

En sé un cabàs, una *sària*!, de casos, com *esfuriar-se* per *esfurniar-se*. La cosa sobreix, és clar, de les nostres fronteres de l'Oest. La *barra* 'mandíbula' es va anomenar més enllà d'aquestes, amb el mateix mot, però en diminutiu en *-ella* i el resultat ha estat que a Bielsa en diguin las *barièlas*, i més al Sud avui hi ha caducat el diftong però a la Puebla de Ixar diuen las *barillas* i els murcians ho escriuen *varillas* (BDC xxiv, 161). El cas del mot 'BARRI' és eloquent, com sigui que (per les raons que exposo en aquell article, a les n. 2 i 15), en el P. Val. ha arrelat en tota la gent popular, i sens dubte ja fa alguns segles, la forma *bàrrio* amb *-o*, però com ho detallo allà, entre 35 pobles valencians on vaig sentir-ho (estesos per tot el País, des de Benicàssim i CastPna. fins a Crevillent i la Font la Figuera) en 33 digueren *bàrio* amb *r* simple. I aquí sí que l'etimologia no admet dubte: amb *rr* ben geminada des de l'àrab.

En conclusió, l'objecció s'ha esvair: *sàrrria* degué tenir *rr* pertot i des de sempre, des del Roine fins a Saragossa i Múrcia.

Deu tractar-se, però, d'un mot pre-romà: esconjurem aquell germànic fantasma. En basc sembla que es manté en una forma més antiga. Allà *zare* és «basc comú» definit «cesto, *panier*» per Azkue (416c), que el cita en frases o proverbis dels clàssics de la llengua, Oihenart, Axular. El Supl. en dóna una frase s. v. *añegu*, en el més dissident dels dialectes bascos, el biscaí. S'hi usen molts compostos i derivats: *zareta* «cestada», *zaretaka* «a cestos» (com el balear *a sarrís*), *zarduka* (ja no sé si ve d'acquí significant «azote de rama de seto»); Azkue ens comunicà pòstumament (Supl. 2) que havia vist un *zare* arcaic «hecho de varillas de olmo», i hi afegí diversos compostos: *ondazare*, *oialzare* «cesto de paño» anotats a l'Alta Navarra, i que vénen a ajuntar-se al ja ben conegut *eskuzare* «cesto de mano».

I a un de ben antic que només els vascòlegs saben analitzar (per als qui en sabem alguna cosa és, però, evident) el basc biscaí *otzara* (López Mendizábal, *La Lengua Vasca*, 171, el dóna com la mena de «cesto» que a Guipúscoa coneixen per *saski*); Mitxelena (BSVAP XIII, 496) ens confirma que és una «canasta» i que ve de *og(i)-zare* literalment «cesto de pan». Ha de ser, doncs, ja un covenant o panera fonda. A la part francesa hi estan d'acord: Lhande (p. 1074) registra *zare* «panier», amb els derivats *zaregle* «vannier», *zarestatu* 'sargir una tela', *zarekintz* «vannerie». No és tan segur, com sigui que *z* i *s* són sons diferents (tanmateix bé en podem dir un «arxifonema»), que tinguem el mateix mot en *sare* (Lhande, p. 914) puix que és una xarxa, i que s'usa com a 'ret' (dels cabells) i també té les accs. «filat», «rets», «piège»; el mateix Lhande avisa en termes una mica implícits, que hi ha fluctuació entre els dos mots; i al capdavant tot això són una espècie de saquets no gaire diferents dels receptacles anomenats *zare*, i ens recorden aquella *sàrrra* granadina consistent en un sac de «xarpellera per a llana». A penes cal dir que amb article el mot és *zarea*, i que és corrent llavors pronunciar-ho *zaria*; l'ALGc (III, 768) anota *saria* «panier» en el basc de Labastide (Baixa Navarra; en llur notació fonètica *s* designa la *z* basca).

¿Hem de tenir escrupol a creure que després de 200 anys de separació lingüística absoluta, i segurament alguns mil·lennis anteriors de divorci creixent, la mena de receptacle variés d'uns llocs als altres? Quan ja dins del basc observem avui cistells, covenantes, canistrells, bosses de xarxa, ben diferents. En els terrenys secs on regnaven l'espert i la palma, lluny de les clarianes grasses i humides de Vascònia, és natural que el mot es digués de les sàrries. En tot cas no ens enganyem per l'ortografia recent com a *z* en basc que fins fa 200 anys s'escrivia *çare* i mai ha deixat de ser una sorda, fricativa més anterior i més constricta que la *s*, altrament quasi igual (gran part dels vascòfons les neutralitzen des d'antic). Ens consta epigràficament que l'article era -A des dels orígens, doncs ÇAREA havia